

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 429

van **EMMILY TALPE**

datum: 3 maart 2022

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Alternatieve landbouwteelten - Theeproductie en sojateelt in Vlaanderen

Voor het eerst wordt in Vlaanderen thee verbouwd. Het is de firma LocalTea, die zowel in Vlaanderen als Nederland actief is, die gestart is met een project om hier thee te verbouwen. Net zoals bij het verbouwen van soja was ook voor thee een aangepaste plant nodig die kan gedijen in ons klimaat. Meer bepaald is men erin geslaagd om via veredeling een winterharde theeplant te creëren. Op die manier wordt sterk bespaard op verwarmingskosten, vermits de planten niet in verwarmde kassen hoeven geteeld te worden. De Belgische thee is geen bioproduct omdat men ook hier stoot op de bepaling dat dergelijke producten in volle grond moeten worden geplant, terwijl het hier gaat om potplanten.

Sowieso is de theecultuur een goede zaak voor het klimaat, vermits de geïmporteerde thee een lange weg moet afleggen en heel wat plantages ook grote monoculturen zijn. In die optiek is het verbouwen van thee, wat in Vlaanderen dus nog duidelijk in de kinderschoenen staat, een van de elementen die kunnen leiden tot een ecologische verduurzaming van onze land- en tuinbouw, maar evenzeer kunnen leiden tot een beter verdienmodel voor de boer.

1. Hoe schat de minister de toekomst van het verbouwen van thee in Vlaanderen in vanuit het perspectief van ecologische en economische verduurzaming van onze land- en tuinbouw?
2.
 - a) Heeft het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) al onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van het verbouwen van thee in Vlaanderen?
 - b) Staan er (nog) onderzoeksprojecten op stapel?
3. Zijn er momenteel nog andere projecten bezig voor het verbouwen van gewassen of het houden van dieren die normaliter niet in Vlaanderen (kunnen) worden verbouwd of gehouden? Zo ja, welke?
4. Welke initiatieven worden genomen om land- en tuinbouwers warm te maken voor het zoeken naar en verbouwen van alternatieve teelten in het kader van schaalverandering en het creëren van leefbare businessmodellen op maat?
5. De minister heeft in het verleden aangekondigd na te zullen gaan welke bijsturingen wenselijk zijn aan de reglementering voor bioproducten (die Europees wordt bepaald), meer bepaald de vraag of de voorwaarde om in volle grond te telen kan worden versoepeld.

- a) Heeft de minister hieromtrent al initiatieven genomen?
 - b) Werd bij ons al onderzocht welke impact het loslaten van de verplichting om in volle grond te moeten telen kan hebben op de verdere ontwikkeling van de biosector in Vlaanderen, in het bijzonder in de glastuinbouw?
 - c) Zal de minister er op Europees niveau blijven op aandringen om die aanpassingen te onderzoeken, zeker nu men op dat niveau streeft naar een aandeel van 25% van de biolandbouw?
6. De ontwikkeling van de sojacultuur staat in Vlaanderen al verder dan die van thee, maar blijft ook een groeiproces dat tijd nodig heeft.
- a) Hoeveel bedroeg het soja-areaal in Vlaanderen in 2021?
 - b) Hoeveel bedroeg de gemiddelde opbrengst per hectare?
 - c) Hoe verhouden die cijfers zich tegenover 2020?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 429 van 3 maart 2022

van **EMMILY TALPE**

1. Op basis van de beschikbare info biedt deze lokale thee wel een aantal mogelijkheden naar ecologische verduurzaming. De geselecteerde rassen zijn relatief koudminnend, al gedijen ze in ons klimaat blijkbaar toch beter in een serre dan in openlucht. Dat betekent dat ze een alternatief vormen voor andere 'koudere serreteelten' zoals bijvoorbeeld de vele bladgewassen die in Vlaanderen geteeld worden, voor koudere sierteelten en voor telers die omwille van hoge energieprijzen van een energie-intensieve teelt richting een minder energie-intensieve teelt willen omschakelen. Ook het sterk beperken van voedselkilometers en de bijhorende CO₂-uitstoot zijn een mooie kans. We moeten erkennen dat dit momenteel nog een nicheteelt is en een teelt onder licentie. Dat betekent ook dat de groei in areaal bepaald wordt door de licentiehouder. Een deel van de vraag naar hoogwaardige thee kan er door ingevuld worden. In welke mate dit samen met de vraag naar lokale producten kansen biedt voor bedrijven zal de toekomst uitwijzen. Voor het Vlaams bedrijf dat nu mee instapt, betekent het ook risicospreiding. In dat opzicht kan de ontwikkeling van deze nieuwe teelt in Vlaamse serres positief bijdragen aan economische verduurzaming.

2. a. Het ILVO heeft nog geen onderzoek gedaan.

b. Momenteel loopt er geen onderzoek op ILVO m.b.t. de teelt van thee in Vlaanderen. ILVO is wel verschillende pistes aan het bekijken om alternatieve teelten ook in Vlaanderen ingang te laten vinden.

Recent is, met financiering vanuit het derde Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III, een operationele groep (OG) gestart binnen het Europees Innovatiepartnerschap (EIP) rond het telen van peulvruchten in serres als alternatieve teelt. Voorbeelden zijn kikkererwten, Phaseolus bonen en ook edamame. Ook hier wordt gekeken naar serreteelten met beperkte energie-input en wordt gefocust op lokale productie van eiwitten voor humane voeding.

In de jaarprogramma's van de praktijkcentra plant wordt onderzoek gedaan naar onder meer kurkuma en gember in serres en komt het telen van eiwitteelten in serres aan bod, met onder meer ook soja.

Daarnaast zoeken bedrijven continu naar teelten die het best passen bij hun type bedrijf en waarmee ze zich kunnen onderscheiden. Ook voor deze teelten verrichten praktijkcentra relevant praktijkonderzoek. In Vlaanderen worden 15 ha asperges in serre geteeld, 27 ha bonen, 22 ha knolvenkel, 17 ha peterselie, 10 ha radijs en 10 ha rucola. Deze teelten die weinig in de aandacht komen tonen aan dat onze Vlaamse glastuinbouw ook vandaag al zeer divers is naar teelten.

3. Zie ook deelvraag 2 b.

Lopende EIP-projecten voor het verbouwen van gewassen of het houden van dieren die normaliter niet in Vlaanderen (kunnen) worden verbouwd of gehouden zijn:

- Project 'MEBAT: Mechanisatie voor opschaling van de teelt van bataat':

Bataat of zoete aardappel is een nieuwe teelt in Vlaanderen. In 2017 deed de teelt haar intrede op Vlaamse percelen. Na een voorzichtige maar erg succesvolle start nam het areaal jaar na jaar toe tot ongeveer 200 ha in België. Niet alleen voor de verse markt is de vraag groot, ook de voedingsverwerkende bedrijven zijn de laatste jaren met bataat aan de slag gegaan. Zij zijn vragende partij om lokaal geproduceerde bataat af te nemen. Tot vandaag is het gebrek aan aangepaste mechanisatie voor de teelt het grootste struikelblok om op te schalen en dit potentieel in te vullen. Deze operationele groep heeft als doel expertise van verschillende bedrijven die bataat telen samen te brengen en kennis uit te wisselen rond plantmechanisatie, oogstmechanisatie en mechanische onkruidbestrijding.

- Project 'KIK-LOVE : KIKkererwt – LOkaal Vlaams Eiwit':

De doelstelling van KIK-LOVE is om lopende initiatieven rond kikkererwten samen te brengen, er ruchtbaarheid aan te geven om de groep van telers verder uit te breiden en samen aan ketenontwikkeling te werken door uitwisseling van ervaring en succesverhalen. Via een telersnetwerk worden geïnteresseerde landbouwers (of early adopters) op weg geholpen, zodat kikkererwten voet aan de Vlaamse grond krijgen.

- Project 'Ketenbreed initiatief voor plantaardig eiwit uit Vlaamse koude serres (KIPEi)'

De hoofddoelstelling is om na te gaan of een verdienmodel gecreëerd kan worden door een nieuwe, lokale keten op te bouwen, vertrekkende van in serres geteelde eiwitgewassen zoals edamame, kikkererwten en rode nierbonen. Deze operationele groep wil antwoorden bieden op de vragen van telers, die enerzijds teelttechnisch en anderzijds commercieel zijn. De mogelijkheden voor afzet op de lokale markt en prijsvorming zullen onderzocht worden.

4. Via de verschillende opleidingen en adviesdiensten staat de diversiteit aan sterke verdienmodellen centraal. Daarbij wordt ingezet op alle mogelijke businessmodellen, zowel schaalverandering als alternatieve teelten hebben dus een plaats.
5. a. Ik heb hieromtrent geen initiatief genomen, vermits de teelt in volle grond een basisprincipe is dat verankerd is in Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad.

Op dit basisprincipe zijn slechts een beperkt aantal uitzonderingen mogelijk:

- o planten die op natuurlijke wijze in water groeien;
- o de productie van gekiemde zaden die uitsluitend op de in de zaden aanwezig voedingsreserves leven, door ze in helde water te bevochtigen, mits de zaden biologisch zijn;
- o het verkrijgen van witloofkroppen;
- o het kweken van planten voor de teelt van sierplanten en kruiden in potten die samen met de potten aan de eindconsument worden verkocht;
- o en het kweken van zaailingen of plantgoed in containers voor verdere verplanting.

- b. Vermits het om een basisprincipe gaat, is niet onderzocht wat de impact zou kunnen zijn van het loslaten van de verplichting om in volle grond te telen
 - c. Ik ga op Europees niveau niet aandringen om van dit essentieel basisprincipe af te zien, omdat de kans op slagen onbestaande is en de bio-sector hier niet eenduidig vragende partij voor is.
6. a. Op basis van de gegevens uit de verzamelaanvraag blijkt dat in Vlaanderen in 2021 op 27,59 ha sojabonen geteeld werd.

- b. De gemiddelde opbrengst van 1 ha sojabonen bedroeg 3,02 ton in 2021, met een spreiding van 2,5 tot 3,6 ton.
- c. Het Vlaamse areaal aan sojabonen in 2020 bedroeg 91,36 ha. Er is in 2021 dus minder soja uitgezaaid. De gemiddelde opbrengst in 2020 bedroeg per ha 2,2 ton, met een spreiding van 0,8 tot 3 ton per ha. In de veldproeven is een duidelijke vooruitgang merkbaar naar opbrengst en eiwitgehalte. Er zitten momenteel rassen in onderzoek die 3,5 ton per ha kunnen opbrengen. Dit is het moment waarop het voor veel akkerbouwers interessant wordt om soja in het teeltplan op te nemen ter vervanging van tarwe, koolzaad of korrelmaïs.